

## IJTIMOIIY TARMOQLARNING YOSHLAR PSIXOLOGIYASIGA TA'SIRI

**Chorshanbiyeva Muxlisa. Bahodir qizi**

*Surxondaryo viloyati Bandixon tumanidagi 26-maktabning 8-d sinfo 'quvchisi*

**Voxobov To'rabek Toshmurod o'g'li.**

*Rus tili fani o'qituvchisi:*

**Annotasiya:** Biz sizlarga namoyish etmoqchi bo'lgan maqolamiz bugungi kunda ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar psixologiyasiga ta'siri salbiy va ijobiy ta'sir ko'rsatishi hamda ulardan kerakli maqsadda foydalanishi, ota onalar esa farzandlarini nazoratga olishlar yo'qsa bu salbiy oqibatlariga olib kelishi haqida bayon etilgan. Bu maqoladan yaxshi xulosa chiqarasizlar degan umiddaman. Bu maqola sizlarga manfaatli bo'lsa kamina bundan xursand bo'ladi. Kamchiliklari bo'lsa kaminadan deb bilgaysiz. Manfaatli bo'lsa Allohning marhamtida deb bilgaysiz.

**Kalit so'zlar:** yoshlar psixologiyasi, ijtimoiy tarmoqlar, salbiy va ijobiy tomonlar.

Hozirgi kunda ijtimoiy tarmoqlar yoshlar hayotida ajralmas qismiga aylanib ulgurgan. Bular instagram, tik tok va hokazolar. Bu platformalar orqali kundalik muloqat, bilim olish, o'z o'zini ifoda etish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Shu bilan birgalikda psixologik jihatdan bu ijobiy v salbiy ta'sirlarga ega. Bir tomondan ijtimoiy tarmoqlar yoshlar uchun qiziqishlarini rivojlantirish, va bilim olish imkoniyatlarini yaratadi. Masalan bulardan onlayn guruhlar, va umumiy odamlar bilan muloqot qilish, o'z o'zini rivojlantirishga urinadi. Bu ijtimoiy tarmoqning ijobiy tomonlari deb olsak. Bu ijtimoiy tarmoqlar faqatgina yoshlarning emas balki boshqa yoshdagi insonlarning ham hayotida muhim ahamiyatga ega ekanligi sir emas. Bir tomondan ijtimoiy tarmoqlarning salbiy tomonlari ham mavjud. Masalan ijtimoiy tarmoqlarda ko'p o'tirib vaqtni behuda o'tkazish hamda ruhiy salomatlikka ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa ijtimoiy tarmoqlardan ko'p foydalanish inson ruhiyatiga ayniqsa insonning ko'z sohasiga juda katta ta'sir ko'rsatishi noto'g'ri emas albatta. Bunday holatlar hayotda ham yuz bergani haqiqat. Ko'p telefon ko'rish bezovtalik va o'z o'zini pastga urish hissi paydo bo'ladi. Mana ko'ryapmizki ijtimoiy tarmoqlarlarning ijobiy tomonlaridan ham ko'proq salbiy tomonlari ko'proq shunday ekan biz ijtimoiy tarmoqlardan to'g'ri maqsadda foydalanishimiz kerak. Afsuski hozirgi kunda ko'plab yoshlar ijtimoiy tarmoqlardan yaxshi maqsadda emas, balki yomon maqsadda foydalanishyapti. Har xil o'yinlar o'ynamoqdalar. Va yutqizib qarzga kirib qolmoqdalar. Har xil negativ videolar ko'rib yomon yo'llarga kirib ketmoqdalar. Bularga nima sabab

bo'lmoqda albatta insonning o'zi. Ijtimoiy tarmoqlardan to'g'ri maqsadda foydalanishmaganliklari uchun ham shunday chiqib bo'lmas yo'llarga kirib qolmoqdalar. Axir har bir narsaning me'yori bor. Asalning ham ozi yaxshi. Shved psixologi Andersson 2021-yil o'z tadqiqotidan ijtimoiy tarmoqlarni ongli va maqsadli ishlatish, ruhiy salomatlikni mustahkamlashlashni ta'kidlab o'tgandi. Shu bois yoshlarni texnologiya bilan sog'lom munosabatda bo'lishga o'rgatish, va ularni vaqtini boshqarish. Ko'nikmalari bilan taminlash muhimdir.

Endi sizlarga hadislardan namunalar keltirishni lozim topdik:

1. "Kim dunyo ishlarida me'yorni saqlasa, unga dunyoda va oxiratda baraka bilan qoplaydi.( Termiziy).

2. " Odamning eng yaxshisi foydali bo'lgandir.( Buxoriy).

3. " Har bir kun uchun qilgan amalingizdan so'ng o'zingizni hisobga oling".(Imom Ahmad).

Texnologiya- bu qurol emas, balki imkoniyat. Uni qanday ishlatish sizning donoligingizga bog'liq. Ongli ravishda ishlatilsa, ruhingizni boyitadi. Agar behuda sarflansa vaqt va energiyangizni hamda ruhiyatimizni boyitadi.

Xulosa: Bu maqoladan xulosa qilish kerakki, ijtimoiy tarmoqlar yoshlar uchun qulay imkoniyatlar yaratish bilan birga ularni noto'g'ri yoki ortiqcha ishlatish salbiy oqibatlariga olib kelishi aniq. Bundan chiqdi xulosa qilinadiki, eng avvalo ota- onalar farzandlarini nazoratga olishlari va ularga kerakli to'g'ri maqsadda foydalanish uchun qulayliklar yaratishlari lozim. Shunday ekan aziz insonlar har bir narsadan to'g'ri maqsadda foydalanaylik.

Bu albatta o'zimizga foyda qanday foydalanish albatta har bir insonning o'z qo'lida. Men shunchaki yaxshi maqsadda foydalanish kerakligini keyin afsuslanib qilmasligimiz uchun bu gaplarni jumalarni keltirib o'tdim. Agar kamchiliklar bo'lsa oldindan uzr so'rayman. Muallifning bu mavzuda maqola yozishdan maqsadi shuki: Oz bo'lsada ijtimoiy tarmoqlardan nato'g'ri maqsadda foydalanayotganlarni kamaytirish edi. E'tiboringiz uchun tashakkur! Salomat bo'ling!

Hozirgi kunda ijtimoiy tarmoqlar yoshlar hayotida ajralmas qismiga aylanib ulgurgan. Bular instagram, tik tok va hokazolar. Bu platformalar orqali kundalik muloqat, bilim olish, o'z o'zini ifoda etish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Shu bilan birgalikda psixologik jihatdan bu ijobiy v salbiy ta'sirlarga ega. Bir tomondan ijtimoiy tarmoqlar yoshlar uchun qiziqishlarini rivojlantirish, va bilim olish imkoniyatlarini yaratadi. Masalan bulardan onlayn guruhlar, va umumiy odamlar bilan muloqot qilish, o'z o'ini rivojlantirishga urinadi. Bu ijtimoiy tarmoqning ijobiy tomonlari deb olsak. Bu ijtimoiy tarmoqlar faqatgina yoshlarning emas balki boshqa yoshdagi insonlarning ham hayotida muhim ahamiyatga ega

ekanligi sir emas. Bir tomondan ijtimoiy tarmoqlarning salbiy tomonlari ham mavjud. Masalan ijtimoiy tarmoqlarda ko'p o'tirib vaqtni behuda o'tkazish hamda ruhiy salomatlikka ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa ijtimoiy tarmoqlardan ko'p foydalanish inson ruhiyatiga ayniqsa insonning ko'z sohasiga juda katta ta'sir ko'rsatishi noto'g'ri emas albatta. Bunday holatlar hayotda ham yuz bergani haqiqat. Ko'p telefon ko'rish bezovtalik va o'z o'zini pastga urish hissi paydo bo'ladi. Mana ko'ryapmizki ijtimoiy tarmoqlarning ijobiy tomonlaridan ham ko'proq salbiy tomonlari ko'proq shunday ekan biz ijtimoiy tarmoqlardan to'g'ri maqsadda foydalanishimiz kerak. Afsuski hozirgi kunda ko'plab yoshlar ijtimoiy tarmoqlardan yaxshi maqsadda emas, balki yomon maqsadda foydalanishyapti. Har xil o'yinlar o'ynamoqdalar. Va yutqizib qarzgga kirib qolmoqdalar. Har xil negativ videolar ko'rib yomon yo'llarga kirib ketmoqdalar. Bularga nima sabab bo'lmoqda albatta insonning o'zi. Ijtimoiy tarmoqlardan to'g'ri maqsadda foydalanishmaganliklari uchun ham shunday chiqib bo'lmas yo'llarga kirib qolmoqdalar. Axir har bir narsaning me'yori bor. Asalning ham ozi yaxshi. Shved psixologi Andersson 2021-yil o'z tadqiqotidan ijtimoiy tarmoqlarni ongli va maqsadli ishlatish, ruhiy salomatlikni mustahkamlashlashni ta'kidlab o'tgandi. Shu bois yoshlarni texnologiya bilan sog'lom munosabatda bo'lishga o'rgatish, va ularni vaqtini boshqarish. Ko'nikmalari bilan taminlash muhimdir. Hamda hozirgi kunda internetdan ham ijobiy foydalanish mumkin ham salbiy. Internetning ijobiy tomonlari shuki undan ma'lumotlarni topish bilmagan narsalarni bilib olish, insonlar bilan aloqada bo'lish, axborotlardan xabardor bo'lish, Masalan biror narsani bilmay qilsak yoki u narsa haqida ma'lumotga ega bo'lmasak. Darrov internetdan qidirsak bo'ladi. Ta'lim tarbiyada esa ilmgga qiziqishlarni o'rganish hamda dars o'tish metodikasi o'rganish. Samarali usullar o'rganish mumkin. Telefon bor ekan bizning uzog'imiz yaqin bo'lib qoldi. Oldingi zamonlarda insonlarda bunday imkoniyatlar bo'lmaganidan hammamizning xabarimiz bor deb o'ylayman. Biz esa shunday katta imkoniyatli davrda yashayapmiz. Nahotki ulardan to'g'ri foydalanib natija qilish qo'limizdan kelmasa lekin internetdan noto'g'ri foydalanib, yomon yo'llarga kirish qo'limizdan keladiyu . Yaxshi maqsadlardan foydalanish qo'limizdan kelmasa bu nima degan gap axir? Bunday imkoniyatlarlardan foydalanib amal qilsak yaxshi emasmi? Albatta yaxshi.

Internetning ijobiy tomonlari ham kam emas, insonlar undan bilim olish borasida o'rganishlari hamda atrofdagi insonlarga o'rnak bo'lmog'i lozim. Va ularga amal qilmog'i ham kerak.

Internetning salbiy tomonlari esa inson internet tufayli har xil turdagi o'yinlar chiqib ularga pul tikish orqali aldanib qolayotgani, yolg'on ma'lumotlar berilayotgani, hamda internetdafi har xil videolar tufayli hayotga real ko'z bilan qarash kamayib bormoqda.

Hamma internetdagi videolarga ishonib, hayotga real boqishni unitib qo'ymoqdalar. Shunday bo'layotgan vaqtda insonlar bir biridan o'rnak oladiku, shu internetdsn yomon maqsadda foydalansak bizdan keyingi avlodlar yoshlar qanday o'rnak olsin? Agar biz shu zaylda davom etaveradi hayotinizni barbod qilgan bo'lmaymizmi? Biz shunday qilishning o'rniga yaxshi maqsadda foydalanib yoshlarga o'rnak bo'lsak, shu ishimiz yaxshi emasmi? Ham savobga qolamiz. Mana ko'ryapsizmi qanchalik achinarli holatga tushdik. Hali ham kech emas hoziroq bu yomon illatlarni tark eting. Hayotingizni yangidan boshlang o'zingizga ishonib. Alloh taolo mehribon u sizning tavbalarangizni qabul qiladi. IN SHAA ALLOH. Siz hozir o'zgaring bunday yomon illatlardan kechganingizga shukr qilasiz. Agar bu illatlardan kechmasangiz keyin afsus qilishingiz aniq. Balki bu yozayotganlarim ham sizlarga Allohning ogohlantirish belgisidir.

Endi sizlarga hadislardan namunalar keltirishni lozim topdik:

1. "Kim dunyo ishlarida me'yorni saqlasa, unga dunyoda va oxiratda baraka bilan qoplaydi.( Termiziy).
2. " Odamning eng yaxshisi foydali bo'lgandir.( Buxoriy).
3. " Har bir kun uchun qilgan amalingizdan so'ng o'zingizni hisobga oling".(Imom Ahmad).

Texnologiya- bu qurol emas, balki imkoniyat. Uni qanday ishlatish sizning donoligingizga bog'liq. Ongli ravishda ishlatilsa, ruhingizni boyitadi. Agar behuda sarflansa vaqt va energiyangizni hamda ruhiyatimizni o'g'irlaydi.

Xulosa: Bu maqoladan xulosa qilish kerakki, ijtimoiy tarmoqlar yoshlar uchun qulay imkoniyatlar yaratish bilan birga ularni noto'g'ri yoki ortiqcha ishlatish salbiy oqibatlariga olib kelishi aniq. Bundan chiqdi xulosa qilinadiki, eng avvalo ota- onalar farzandlarini nazoratga olishlari va ularga kerakli to'g'ri maqsadda foydalanish uchun qulayliklar yaratishlari lozim. Shunday ekan aziz insonlar har bir narsadan to'g'ri maqsadda foydalanaylik. Muallifning bu mavzuda maqola yozishdan maqsadi oz bo'lsada insonlarni ijtimoiy tarmoqlardan noto'g'ri foydalanish sonini kamaytirish edi.